BENGALURU SEED FESTIVAL 2013

VENUE: KANNADA SABANGANA, HEBBALA, BANGALORE DATE: 28 - 29TH SEPTEMBER 2013

Organized by
Sahaja Samrudha
In collaboration with
Alliance for Sustainable and Holistic Agriculture (ASHA)

BENGALURU SEED FESTIVAL "BEEJA JATHRA"

Sahaja Samrudha in collaboration with Alliance for Sustainable Holistic and Agriculture (ASHA) organized a two-day seed fair with focus to embrace our rich seed diversity and farmers' knowledge & traditional agricultural practices, in spite of modern mechanized ways formulated by the government and research fraternity. The two-day festival witnessed farmer scientists, seed savers, organic farmers from across 13 states of India, and representatives from various organic village projects, organizations and village panchayats in the state of Karnataka.

The event had some renowned personalities-Mr. Devinder Sharma, Food Policy Analyst., Mr.Nagappa Nimbegondi, Traditional seed conserver., Mr. Jacob Nellithanam, Dr. Richaria Campaign., Dr.S. Ethiraj, Dean of Veterinary college., Mr. Bore gowda, Seed Conserver were few among the special guests present in the dice during the inaugural function. Ms. Deepika Kundaji, Auroville, Pondy and Ms. Namitha, Sambhav, Odisha titled as "Seed Mothers" inaugurated the event by hand pounding the paddy a traditional method of separating the grains from the paddy. Adding to it, the event had a traditional touch, beginning with farmers from Araku valley in Vizag carried the seed caravan for good harvest and rain beginning of the year and Rasi Pooja a ritual practiced after of the harvest.

Mr. Devinder Sharma addressed the gathering by saying, "Melas like this should be conducted very Often, and then how important is it to revisit our traditional knowledge and revive our indigenous seeds." He applauded the painstaking and tremendous job Sahaja Samrudha has put in reviving the

traditional seed diversity. Our present seed system has been promoted by our government, on which few corporations have firm grip over our seed systems. And, now it's our farmers turn to hold on to this seed systems and protect the future of millions dependant on agriculture for their livelihoods.

Mr. Bore gowda, Seed conserver had setup a rice museum showcasing the physiological characters of the whole paddy plant. He is conserving more than 70 paddy varieties and all these varieties are exhibited in his museum. Mr. Nagappa Nimbegondi shared his experience about conserving more than 24 Non-Bt cotton varieties and other traditional landraces.

Devinder Sharma, a journalist and food analyst, shared a number of stories about food-policies in india, which do not benefit the Indian farmers in any way. And he suggested some great solutions too.

Spectacular Seed Exhibition

Seed is Life – Walking through the stalls reminds the diversity around us. More than 2000 varieties of traditional paddy, millets, pulses, tubers and vegetables seeds left spectators fascinated with the rich diversity of crops we have been blessed. But the irony is these varieties have become showcase stuffs in festivals/fairs/exhibition surpassing the ultimate utilities, perhaps some of the varieties posses medicinal properties unexplored by the academic and research fraternities. On the course of time, we need to instill the importance of our landraces to the future generations; the message has to be incorporated in the minds of children at infant stage to explore the benefits to its fullest. More than 40 stalls represented by farmers from Karnataka and 13 other states of India exhibiting the richness of our crop diversity. Indigenous cereals, pulses and Open-Pollinated vegetables seeds were put for sale and exchange between the farmers and consumers.

ORGANIZATIONS

Sambhav, an organization from Odisha had displayed their rich seed collection of more than 200 indigenous seeds which includes paddy and vegetables. Few interesting vegetables seeds were put up for sale such as, "Komukh Brinjal, a traditional variety-the fruit resembles the face of a cow" caught the sigh of the visitors.

Sanjeevini Rural Development Society from Araku valley in Vizag is unique one among the groups present in the event. It has been working with tribal communities for more than a decade reviving the traditional seed diversity and have also introduced some pulses, millets and rice varieties to the farmers market at Vizag. It had won the Plant Genome Savior Award for the year 2013.

CREATE an organization working with farmers in and around the 'Rice bowl of Tamil Nadu' have conserved more than 150 varieties of native paddy varieties, and encourages organizations and farmers to restore our rich traditional seed diversity. Photographic displays of farmers conserving different paddy varieties along with paddy panicles and seeds attracted the visitors' eyesight.

Edavaka Gram Panachayat from Waynad conserves more than 50 tuber varieties, and also play the role of Biodiversity Management Committee appointed by National Biodiversity Authority of India.

PARTICIPANTS

The festival have harbored farmers, seed savers and organizations from 13 states across India, displaying more than 2000 varieties of indigenous cereals, pulses and vegetables seeds. Names of the organizations participated in the two-days event are as follows:-

Desi Krushikara Balaga, Karnataka Malnad Bhatta Belegara Sangha, Karnataka Vanastree, Karnataka Thanal, Kerala Edavaka Gram Panchayat, Kerala CREATE, Tamil Nadu Pasumai Sigaram, Tamil Nadu Dhan Foundation, Tamil Nadu Yuva Rural, Maharashtra Ketrivikas Mission, Punjab Sambhay, Odisha United Artists Association, Odisha NIRMAN, Odisha Swala, Jharkhand WASSAN, Andhra Pradesh Timbaktu, Andhra Pradesh Sanjeevini Rural Development Society, Andhra Pradesh VADHODARA, Rajasthan Tara Foundation, Bihar HABITAT, Uttar Pradesh Pebble Gardens, Pondicherry Save Our Campaign, West Bengal

Jaiprakash Singh, an innovative and dedicated farmer breeder from holy city of Varanasi, single handedly conserves more than 400 varieties of paddy, 40 varieties of wheat and 30 varieties of pigeon pea. His participation in the festival added color to the entire event.

SEED SAVER'S PROFILE

Deepika Kundaji - a renowned home seed saver who runs a home-based seed exchange initiative named "Pebble Garden" based at Auroville, Pondicherry. She has regenerated 6 acres of eroded wasteland into a vibrant forest on the course of few years. It has a fruit tree and a small garden, with 90 hardy crop varieties for home gardening. She is conserving more than 200 varieties of heirloom vegetables and cereal crops.

Jai Prakash Singh- is a popular and innovative farmer scientist from Tandiya village in Varanasi, Uttar Pradesh have started his tireless work way back in 1990's witnessing the plight of farmers due to poor yielding wheat varieties and water scarcity. He has received innovative farmer awards from two of our former presidents. He conserves 480 varieties of paddy, 120 varieties of wheat, 30 varieties of pulses and 4 varieties of mustard. All these varieties are spread across the villages of Bihar, Odisha, Rajasthan, Uttar Pradesh and West Bengal.

Syed Ghani Khan- a fourth generation descendant from Kirugaval village in Mandya district of Karnataka. He is conserving more than 500 varieties of indigenous paddy and 120 mangoes, and maintains different paddy strains to keep alive the evolutionary processes and to ensure a continual supply of germplasm. He is skilled in the art of seed production and has over the year developed a fine ability to identify the best seeds and also setup a paddy museum in his home.

Sudama Sahu – is a farmer breeder from Odisha associated with Bittubhoomi, an organization working with the farmers promoting sustainable agriculture and cultivation of indigenous landraces. He had gained in depth knowledge about pure line selection and breeding of potential variety suitable for their region. He had bred more than 3 varieties of paddy and conserving more than 120 varieties of paddy innate to his region.

Nagappa Nimbegondi – is a dedicated organic farmer and traditional crops conserver from Haveri district in Karnataka. Renewed effort to conserve 24 desi cotton varieties has earned in recognition and appreciation from research communities and organizations across India apart from his past fruitful endeavors. He is also engaged in cultivation of rare millet varieties and still many organizations and agriculture departments get in touch with him for seeds.

Dr.Anupam Paul – Asst Director of Agriculture (TRG) of Agricultural Training Centre, Fulia under the aegis of Biodiversity Conservation Farm, Government of West Bengal, engaged in the conservation of crop varieties, particularly rice.

PHOTO GALLERY ಒಕಾರಗಣ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣ INDOOR STADIUM

MEDIA COVERAGE

Seed Festival

Good turnout: People flocked to the Bangalore Seed Festival held at the Veterinary College campus in Hebbal in Bangalore on Saturday. — Photo: K.Gopinathan

The seed festival on Saturday was buzzing with activity and filled with heterogeneous crowd consisting of scores of farmers, students, researchers who came to look at the rich heritage of traditional seed diversity. As many as 600 varieties of paddy seeds, 150 varieties of millet seeds and eight varieties of pulse seeds were on display in around 40 stalls at the seed festival organised by Sahaja Samrudha and Alliance for Sustainable and Holistic Agriculture (ASHA).

The seed festival on Saturday was buzzing with activity and filled with heterogeneous crowd consisting of scores of farmers, students, researchers who came to look at the rich heritage of traditional seed diversity. As many as 600 varieties of paddy seeds, 150 varieties of millet seeds and eight varieties of pulse seeds were on display in around 40 stalls at the seed festival organised by Sahaja Samrudha and Alliance for Sustainable and Holistic Agriculture (ASHA).

Farmers who came to exhibit seeds from various parts of the country, including Jharkhand, Odisha, West Bengal, Kerala, Tamil Nadu, Andhra Pradesh, Uttarakhand, had several stories to share. While Surendra N.R., a fifth generation farmer spoke to visitors of how he had exchanged more than thousand seeds with other farmers, another farmer Rechanna from Bagalkot district explained how seed saving was becoming the norm as organic vegetables were back in "trend".

The urban Bangaloreans looked at the farmers in awe. While some visitors, including school and college students, were busy scribbling notes and making the most of the educational trip, older visitors turned nostalgic and remembered their roots.

Explaining the need to conserve seeds, Soumik Baneerjee, an agricultural researcher, who workers with Self Help Groups in Sundarparahari block in Godda district of Jharkhand, said: "There is a need to save indigenous variety of seeds which are on the brink of extinction as they were facing stiff competition from hybrid variety of seeds. The traditional seeds also yield crops that have high nutrition content. Moreover, the traditional seeds need less irrigation and fertilizer as compared to the hybrid variety of seeds."

Another young sixth generation farmer, Surendra N.R. (26) from Ramanagar who had a stall with several varieties of paddy and vegetable seeds was busy interacting with customers who were buying organic seeds for their kitchen garden. Mr. Surendra who initially tried to explain the nitty gritties of how the seed should cultivation later gave up and said, "My number is at the back of the seed cover. Call me and tell me which colour the seed is, I will explain to you in length about how the seed can be cultivated."

A stall that attracted several visitors was the stall of the Edavaka Gram Panchayat of Wayanad which displayed around 35 varieties of tubers that were grown by tribal people.

Meanwhile, visitors like Vijay Mahantesh C.K., an engineer said that the exhibition was "nostalgic" for him as his father was a farmer. Stating that his knowledge about the paddies and fields was limited after he moved to the city, he said that the visit to the seed festival was an "exciting" experience.

Another visitor Pushpa said, "This festival is witness to the frustration that is coming out of hybrid variety of seeds. I hope that there is a revolution and farmers shift back to traditional seeds."

The festival is open on Sunday between 10 am and 6 pm at the Veterinary College, Hebbal.

Earlier during the inauguration, Devindra Sharma, farm policy expert threw light on the politics of seed and explained how big corporations tried to destroy and displace the traditional varieties of seeds. He urged farmers to rediscover and reinvent the traditional variety of seeds.

Article published in The Hindu dated 29.09.2013

Explore rich traditional seeds at this fair. Article published in New Indian Express dated 29.09.2013 http://newindianexpress.com/cities/bangalore/Explore-rich-traditional-seeds-at-this-fair-today/2013/09/29/article1809362.ece

600ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಭತ್ರದ ತಳಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ

ದೇಶಿ ತಳಿ ವೈವಿಧ್ಯ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಹುಸ್ಕಾರ

Article titled "Seed Festival"published in Udhaya Vani dated 29.09.2013.

ದೇಸೀ ಕೃಷಿ 'ಬೀಜ ಜಾತೆ,

🛖 ೪ ಕ್ಷೇತ್ರದ ನಟಾರೆ ,ಭಜ ವೈಶಿರೆ. ಲ ಪ್ರತಿಬೆಂದಿರುವ 'ಬೀಜ ಡಾತ್ಸ' ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇದೇ 28 ಹಾಗೂ 29ರಂದು ನಾಡಿನ ದೇಜ ತಳಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಿದ್ದಾರೆ.

ಕೃಷಿಯ ಜೀವಾಳವೇ ಬೀಜ, ಆಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದ ಬೀಜ ವೈವಿದ್ದವನ್ನು ರೈತ ಸಮುದಾಯ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಉಳಿಸಿ ಬೀಜ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಕುರಿತ ಸಂವಾದ, ಚರ್ಚೆ, ಬೆಳಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಬೀಜ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ ಇಂಥ ಅಮೂಲ್ನ ಬೀಜ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಇಂದು ಧಕ್ತಯೊದಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, 'ಸುಸ್ತಿರ ಹಾಗೂ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಮೃತ್ತಿಕೂಟ'ದ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ 'ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧ ಸಾವಯದ ಕೃಷಿಕರ ಬಳಗ'ವು. 28 ಹಾಗೂ 29ರಂದು 'ಬೀಜ ಜಾಡೆ'ಯನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೆಚ್ಚಾಳದ ಪಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡ ಸಧಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕಾಯಕ್ಷ ಮದಲ್ಲಿ ಬೀಜ ಸಂಪಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಜೀವ ವೈವಿದ್ದಳ್ಳಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ದೇಶದ 13 ರಾಜ್ಯಗಳ 40 ರೈತ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲಿವೆ. ಬೀಜ ಸಂರಕ್ಷರು, ರೈತ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಕೃಷಿ ಆಸಕ್ತರು, ಗ್ರಾಹಕರು, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಒಂದೇ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ಸೇರಿ, ಬೀಜ ವೈವಿದ್ದ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದೂವರೆ ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ನಾಡ ತಳ ಬಿರ್ಜುಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಸಾವಯವ ತಿಂಡಿ ನಡೆಯಲಿದೆ. ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳ ರೈತರು ತಮ್ಮ ತಿನಿಸುಗಳು, ತರಹೇವಾರಿ ಕಾಡು ಹಣ್ಣುಗಳು, ಕೈತೋಟದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಲು ಸಾವಯದ ಬೀಜಗಳು, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ನೃತ್ತ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಬೀಜದ ಹಾಡು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳಲಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸಿನಿಮಾ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮಾರಾಟವೂ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆಂದೇ ಹಲವಾರು ದೇಶಿ ವಿಧಾನಗಳು ಇದೆ. ಮಾಹಿತಿಗೇ 97312 75656 ಅಥವಾ 080 23655302

Article titled "Welcome to Seed Festival" published in Prajavani dated 29.09.13.

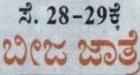
Article titled " Seed Festival inauguration in the city" published in Vijaya Karnataka on 29.09.2013

ಹೈತಿಯೊಬ್ಬ ರೈತನಿಗೂ ಐಕ್ಷನೆ ಐಣ್ಯ ಅಗತ್ತ. ಅದರ ಇಂದು ನಾಟಿ ದತ್ತನ ವೀಜ ಸಿಗುತ್ತಿದೆಯೇ? ಎಂಬ ಪ್ರಕ್ಷೆಗೆ ಬಹುತೇಕ 'ಇಲ್ಲ' ಎಂಬುದೇ ಉತ್ತರ. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ವಿದೇಶಿ ಕಂಪನಿಯ ಪೈಪ್ರಡ್ ವರ್ಣಗಳು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ದೇಸಿ ಪತ್ರನ ಬೀಜಗಳು ಇಂದು ನಾಪತ್ರೆಯಾಗಿವೆ. ಹಾಗಾದರೆ ನಮ್ಮ ನೆಲದ ಬಿತ್ತನೆ ಬೇಜಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದವು? ನೋಡಲಿಕ್ಕೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಂದೇ ಕಡೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರೈತನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯದ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ರೈತರ ಹತ್ತಿರ ಒಂದರಡು ತಳಿಗಳು, ಕೆಲವರ ಪತ್ರಿರ ಪತ್ರಾರು ಶಳಗಳು, ಇನ್ನು ಕೆಲವರ ಪತ್ರಿರ ಕಪ್ಪ ಪಟ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ನೂರಾರು ತಳಿಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ತಳಿ ಸಂಗ್ರಾಹಕರು, ಬೀಜ ಸಂರಕ್ಷಕರು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ?

ನಿಮಗೆ ಅವರನ್ನು ಭೇಟೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಅನಿಸಿದರೆ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 28-29ರಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೆಬ್ಬಾಳ ವಶುವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು ಅವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡ ಸಭಾಂಗಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಹೌದು, ಅಂದು ಅಲ್ಲಿ 'ಬೀಜ ಜಾತ್ರೆ'. 'ಸಹಜ ಸಮೃದ್ರ' ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಕರ ಬಳಗವು. 'ಸುಸ್ತಿರ ಹಾಗೂ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಮೈತ್ರಿಕೊಟ'ದ

ನಾಟೆ ಬೀಜ್ಜ ಉಳಿಸಿ, ದೇಶ ಬೆಳೆಸಿ

ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಈ ಪಾತ್ರೆ ಅಯೋಜಿಸಿದೆ. ಜಾತ್ರಯಲ್ಲೇನಿದೆ?

ದೀಜ ಸಂರಕ್ಷಕರು, ರೈತ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಒಂದೇ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಬೀಜ ವೈವಿಧ್ಯ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಹೋದ ನಾಟಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ, ರಕ್ಷಿಸುವ ಕುರಿತು ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ನಡೆಯಲಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಬೀಜ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಜೀವ ವೈವಿದ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ದೇಶದ 13 ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ 40 ಬೀಜ ಸಂರಕ್ಷಕರ ಗುಂಪುಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳಲಿವೆ.

1500ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಾಡತೆಳಿ ಬೀಜಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವಿರುಕ್ತದೆ ಸಾವಯಪ ತಿಂಡಿ - ತಿನಿಸುಗಳು, ತರಪೇವಾರಿ ಕಾಡು ಹಣ್ಣುಗಳು, ಕೈತೋಟದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಲು ಸಾವಯದ ಬೀಜಗಳು, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ನೃತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನ, ವೀಜದ ಹಾಡು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಲಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸಿನಿಮಾ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮಾರಾಟ ಇದೆ.

ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗೆ ಸಿ. ಶಾಂತಕುಮಾರ್ (9731275656), ಆಣಿಕಟ್ಟೆ ವಿಶ್ವನಾಥ್ (8970074278) ಅವರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಹಿತ್ತಲೊಳು ತರಕಾರಿ ಚಿತ್ತಾರ.

'ರಸಿಕರ ಕಂಗಳ

ಪರ್ಲಿ ಕಾರ್ಡನ್ ಪ್ರತಿಸಿದ ಹೊಸಲಾವೆಕಾರಿಗೆ ರೀಟಕಾ

● ರೆಡುವ ಬರ್ತದ ಹಾಗುಗಳಲ್ಲ ಒಂದೇ ಹೆಸ್ಸೆ ಒಂದುಕಾರು ಎದೆ ಉದ್ದರಣ ಹೊರುವ ಅತ್ಯಾದ ಮೆಗಾತುಕಾರ್ಯ ಒಂದೂವರ ಅತ್ಯಾದ ಮೆಗಾತುಕಾರ್ಯ ಒಂದೂವರ ಅತ್ಯಾದ ಮೆಗಾತುಕಾರ್ಯ ಜನ್ನು ಮತ್ತು ಮತ್ತು ಮೆರುವ ಬೆರೆಸ್ಸೆ ಹೆಸರ್ನೆ ಮತ್ತು ಬೆರೆಸುತ್ತಿದ್ದು, ಹಾಗ್ಯಲಕಾರ್ಯ ಕೆಪ್ಪು ಅಲಕ್ಕಲೆ, ಜನೆಲು ಬೆರೆಕು ಗೋಧ್ಯ (ಭೂರು), ಮೆಗುಳಿಸುತ್ತಾರು, ನೌತಕಾರ್ಯ ಹೊರು, ಮಾರ್ಥುಗಳ ಅಪ್ಪು ಕುರುಳ, ಬೆರೆಕು ಹೋರು, ಪಾಲ್ಕರ್ಭನ ಅಪ್ಪು ಕುರುಳ, ಬೆರೆಕು ಹೋರು, ಪಾಲ್ಕರ್ಭನ ಅಪ್ಪು ಕುರುಳ, ಬೆರೆಕು ಮೊರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಇಲಾಕು ಬಿರ್ಕ್ನ ಒಂದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಇಲಾಕು ಬಿರ್ಕ್ನ ಜಂಥಾರ್ವಿಗಳ ಸಂಕ್ಷಮ ಇದ್ದು ಬೆರೆಗಳಿತ ಅಪ್ಪಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಕ್ಷಮ ಇದ್ದು ಬೆರೆಗಳಿತ

ರಪ್ರಭಾಗ, ಇತ್ತೇ ಪಕ್ಷಣಗಳ ಬರಕ್ಕಾ ಒದಕ್ಕಾ ಪಕ್ಷಣಗಳ ಸಂಭರ್ಧ ಬರಕ್ಕಾ ಇದರ ಜನಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಾಪ್ ಪಕ್ಷಣಗಳ ಮೊದುಕೊಂಡುತ್ತಿರುವಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಾಪ್ ಪಕ್ಷಣಗಳ ಎಂಬ ಉದ್ಯರ ರೈತನ್ನೊಬ್ಬರು. ಬೆಕ್ಷಣ ತರ ಹಾಗೆಯು, ಅದೇ ಹೆಸಲುವು ಹೊಡ್ಡ ಹೆನ್ನಿಕ್ಕ (ಬೆಟ್ಟ) ತರೆ ಬರಕ್ಕಾ ಸೊಡ್ಡ ಬೆರಗಾಗ, ಎಂದು ಹೆಸಲ್ಕಾ ಹೊಡ್ಡ ಬೆರಗಾಗ, ಎಂದು ಹೆಸಲ್ಕಾ ಹೊಡ್ಡ ಬೆರಗಾಗ, ಎಂದು ಹೆಸಲ್ಕಾ ಹೊಡ್ಡ

නාගර්මේවරයා ගේරයට විශ්වරයා හතු.
"ප්රේජ" අයගැන් කර දුරුතුනාගේ තෙතර ප්‍රශාලන ප්‍රශාලනය තෙතර ප්‍රශාලන ප්‍රශාලනය හතුර ප්‍රශාලනය නියතු. නොපුතා පත්වතපුදු ඉම පත්‍රය නියතුර හෝ "තත්තුර පතු" යනි පත්‍රත්‍ය හෝ "තත්තුර පතු" යනි පත්‍රත්‍ය සේ සුදුම් දේඛුණු ප්‍රශාලනිද්‍රත්‍යල? යන් සම්බර්ධුලෙසු පත්‍රය පත්‍රය පත්‍ය නියතුර පත්‍රය පත්‍ය පත්‍ය නියතුර පත්‍ය පත්‍ය දෙන්න පත්‍ය නින්තුරේ පත්‍ය පත්‍ය පත්‍ය නින්තුරේ පත්‍ය පත්‍ය පත්‍ය

ಕೃಷಿಯೇತರ ಕುಟುಂಬ ಪಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ದೀಪಿಕಾ ಅವರದು ಕೃಷಿ

ತುಬಂದದೆಯೂ ಅಲ್ಲ ಪಾಲಕರು ಬೆಬ್ಬಳೂರಿಯನ್ನು ವಿಚಿತಂ ಓದಿದ್ದು ದೇಖಿ ಹಾಗೂ ದೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ, ಪುಣೆಯ ಡೆಕ್ಷನ್ ಕಾರೇಜಿನಲ್ಲಿ ಇತ್ರಚಣ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ರ್ಲಿಯಾಲಜ್ ಕುಂತು ಒಎಡ್.ಡಿ ಮಾಡಿದ ಬಳಕ ಮುಂದೇನು ಎಂಬ ಪ್ರಕ್ತೆ ಉದ್ಯವಿಸಿತು. ಮನಗು ಮಾರಿಧರೆ ಯಾವುದೋ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾಪತಿಯಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆಯುವುದು ಪತ್ರವೇ ಆಗಿದಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಂಥ ಚಿನವಾಗ್ಗೆಯ ವಧಿಕ್ಷವಾಗಿ ಒದುಕುವುದು ಹೇಗೇ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಯೂಜಿರುತ್ತ ಕಾಲ ಕಾರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಧವನಗೆಲ್ಲಾ (ಗಾರು ಇಂಗಿದ ಜೇರ್) ಕೈತಿ ಪಾಲೋಗು ಪೊರುತು ಅವರ .ಗ್ಲಾ ಬೆ ಪಾಲೀ ಬೈಕ್ಕೂ ಕೈತಿ ಕಾಣಗಾಣ ತಿಕ್ಷಕು ಅದನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ನೀಗಳಿರಿಂದ ತಾನೆತ್ತು ದೂರ ಬಂದಿದ್ದೇನೆಂದು stratisti signo umilio nitaria ಮದುಕಾಲ ತುರು. 'ಸ್ವತಂತ್ರ ಪಾಗೂ ವಿಭಿವ್ರವಾಗಿ ಪರಿಸರದ ಜತೆ ಬಾಳು ನಡೆಸಬೇಕು acuing underlygate presents ಇದ್ದರು ಪಾಂದಿಗೇರಿಯ ಅರವಿಗರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮತ್ತೇನೂ ಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ', ದೀಟಕಾ ನೆಪಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

'ಪಟಕ ತೋಟ'ರಲ್ಲಿ...

පේඛයන් යාදහා ධර්ණු සැවුණ පතා ගතාග්‍රය වුණය නැතු පති සැවුණු පත් සැවුණු සැවුණුණු සැවුණු සැවුණු සැවුණු සැවුණුණු සැවුණු සැවුණුණු සැවුණු සැවුණු සැවුණුණු සැවුණුණු සැවුණු

ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. 80ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಕಾಯದ ಉದೋಳವನ್ನು ಕಟ್ಟೆ. ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಬರ್ಕಾರ್ಡಿಗೆ ಒಗ್ಗುಗೆಯ ಕೈತೋಬ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಮನೆಯನೆಗೂ ಹರುಸಿಸುವ ಹಲವಲು.

පරිදෙසර පිළිටු වාසන පනතෙන්නේ දිල්ලා සහ යන් නොද නොසා කානු න අනුත සිද්ලා නිව්පයක් නියේච්චයක් ක්රමුත් සහකුණ නොසාවෙසර යනා කරමුත් ක්රේ වැස්පත්වල ප සායාගේ නාවාසික නියේච්චය පාර්ධ දේ ප්රේණ අතර ප්රේණ සමයල් නියේ ප්රේණ අතර ප්රේණ සමයල් නියේ ප්රේණ අතර ප්රේණ සමයල් නියේ ප්රේණ අත්රියාලේ පාර්තු කරනු සම්පර්ණය ක්රණ අතුර වරණක සහ සෙරසි කරුණු සහත් සම කරනු සහ සිරිසි කරුණු ස්වේචයක් සහ සෙරසි කරුණු සිරිම්පියා සහ සෙරසි කරුණු සිරිස් නියේචන් සෙරසි සිරිස් කරුණු සිරිස් කරුණු සහ සිරිස් සිරිස් කරුණු සහ සිරිස් සිරිස් සෙරසි සිරිස් සිරිස් සිරිස් සිරිස් සෙරසි සිරිස් සිරිස

ಬೀಜ ಸಂರಕ್ಷಣೆ

ಮಹಿಳೆಯರು ದೂರ

ಮನ್ನು ಜೀವಂತಗೊಳಲದ ಯತ್ತ ಬಿಬ್ಬ. ಎಲ್ಲ 'ಜೀವ್' (ದಂತವಾಹಿ) ಹಿಂದೆ ವಿದ್ದೇಶ್ವರ ಎಂಬುದು ವಿಕಾಣ ಅಭಿವಾಶ 10 ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವವನ್ನು ನಿರ್ವೇತವಾಗಿ ಇಬ್ಬುಕೊಂಡು, ಇಂದಿನ ಕೃಷಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ದಾರಿ ಕುರಿತು ತಮ್ಮದೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮುಂದಿರುವ ಅವರು, ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಕ್ರತಿಯಿಂದ ದೂರ ಮಾಡಿದೆ; ಈ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣ ಎಂದು ಎಶ್ಲೇಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ್ಕೆತ ಮಣ್ಣಿಸ ಆರೈಕೆ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆ ಸರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿದರೆ. ರಕ್ಷನೆ ರಜಗಳನ್ನು ಅಮ್ಮ ಅತೀವ ಒಡಕರಿಂದ ಸಂಶ್ನೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಣೆ ಮಹಿಳೆಯದಾಗಿತ್ತು. ವಿಶ್ವನೆಗೆ ಮುಕ್ತ ಅವರಣದ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವು ಆಕೆಯದು. ಈ ಸಂಪರ್ಕ ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದರು ಅಧುನಿತ ಕೃಷಿಯ ಸಾಧನೆ ಮುಂದೆ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ ರೈತನ ಕೈಯಿಂದ ತಪ್ಪಿ, ತಂಪೆಸಿಗಳ ಕೈಗೆ ಮೋಯತು. ಈಗುತೂ ಮಣ್ಣಿನ ಘಂದತ್ವತೆಗೆ ಗಮನ ಕೊಡಲೇ ಒರೀ ರ್ಷನ್ ಹಿಂದೆ ವಿಧಿದ್ಯಾರೆ. ಹೈಪ್ರಿಡ್ ಹಾಗೂ ಕುರಾಂಡರಿ ತಳ ಹಾಡಳಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಇದೇ ಕಾರಣ. ಬದ್ದಕೆಕಾಯಿಗೆ ಬರುವ ಕಾಯಕೊಂಕ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಅಲ್ಲ ಮನ್ನು ಹಾಗೂ ತಳ ಚಿನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ಇದೇನೂ ಸಾಧೆಯೇ ಅಲ್ಲ. ರೋಗ, ತೀಟಿ ನಿರೋಧಕ, ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿಯ ತಳೆ ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಸಾಕಟ್ಟವೆ ಅದೆಲ್ಲ ಬಿಬ್ಬು ಬೀನ್ ಸೇರ್ಪಡೆಯೇ ಈಗ ಸಾಧನೆ ಎರ್ಎಸಿದೆ. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ ವಿಶ್ವನೆ ವೀದ ಪ್ರಾಕಾಧವು ಮಹಿಳೆಯಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಆಕೆಯನ್ನು ಕೂಲಿಕಾಂಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಜನಿಯ ಕ್ರಾಂತಿ ವೆಗ್ಗಳಿಕ್ කරුවෙන් විශේෂය පත්ත ක්ෂල්කාන් කිරීම.

> වාර්යන නිපතර නිපත්ත්රයට අපනවර ප්රේඩාවුදුව විදහ සංපම්මේ ශාවේශ සමගම් මේවා සංපම්මේ ගැන්න 1.9 සමගම් මේවල් සා පෙරපතු සම්බන් මේවල් සහසුවේ සහස්ත් පිරිසරේ ප්රී අවරුත් සහස්ත් පත්ත්ව දු වෙත්වේ සමුත් සවසර පාත්ත්ව

ಕ್ಷಭಾಗಳುವ ಕೂಡಿರುವ ಇದೆದರೆ ಗಾರ್ಡ್ ಇತ್ತಿ ನಡೆಯುವ ಒಂದೊಂದು ಹಾಟುವಟಿಕೆಯೂ ಕುತ್ತಿಯಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಹಟುವಟಿಕೆಯೂ ಕುತ್ತಿದ್ದ ಕೃತಿಯತ್ತು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ನಮ್ಮ ಏಕೆ ಮತ್ತೆ ಮಾರಾರು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ 'ಅಸ್ಕಾರ' ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯಿಸವಾಗ. 'ಇತ್ತಿ ಮತ್ತುನೆಯನ್, ಕೈಲು ನಾಯವಾದಿಗೆ' ಎರರುವವರದು, ಆಸ್ಕ್ ರೇಗೆ ಇಂದುಕೆ ಸಾಯವ ಕಿತ್ತಿಕೆಯ ಎಲ್ಲವು ನಾಯ ಹಾಗೂ ಬರ್ಪಾಡ್? ಮತ್ತು ಎಂದು ಪಡುತ್ತ ಹಾಗೆಯೂ ಬರ್ಪಾಡ್? ಮತ್ತು ಎಂದು ಪಡುತ್ತ ಹಾಗೆಯೂ ಬರ್ಪಾಡ್?

ಸೆಳೆಯುವ ಸೋಟ' ಎನು ವ ಕವಿನುಡಿ ದೀಪಿಕಾ ಕುಂದಾಜೆ ಅವರ 'ಮೆಬೆಲ್ ಗಾರ್ಡನ್'ನಲ್ಲಿ ಸಾಕಾರಗೊಂಡಿದೆ. ಆಧುನೀಕರಣದ ಭರಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಿತ್ತಲಿನಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಅನೇಕ න්ජනවන්වේ විදුම්ක ಅವರ ತರಕಾರಿ ಉದ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಇರುವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ಬೀವಂತಿಕೆಯ ಬಿತ್ರಣೆಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವ್ರೇರಣೆ ನೀಡುವ ಈ ಬರಹ ನಾಳೆಯ 'ವಿಶ್ವ ಅಹಾರ ದಿಸಾಚರಣೆ' ವಿಶೇಷ.

ಆನಂದಕೀರ್ಥ ಪ್ಯಾಟಿ

വാർത്തകൾ വിശദമായി

വിത്തെടുത്തു കഞ്ഞി വെക്കരുത്

ബാംഗ്ലർ : പരമ്പരാഗതമായി സംരക്ഷിച്ച വതന്ന, വിവിധ കാർഷിക വിഉകളുടെ വിത്തുകളുടെ പ്രദർശനവും .കൈമാറ്റങ്ങളുമായി ഉള്ള "വിത്തുത്സവം 2013 " ബാംഗ്ലരിഖെ നെബ്ബാൾ വെറ്റിനറി കോളേജ് കാമ്പസ്സിൽ നടന്നു. കർഷകർ, സന്നദ്ധ പ്രവർത്തകർ, ഗവേഷകർ, വിദ്യാർഥികൾ എന്നിവർ പടെടുക്കുന്ന. വിത്തത്സവത്തിൽ അഞ്ചു തലൂറകളായി സൂക്ഷിച്ച വന്നിതന്ന പരമ്പരാഗത നെൽവിള്ളകൾ, വിവിധ ധാന്യങ്ങളുടെ വിത്തകൾ, വിവിധ പോളങ്ങളുടെ വിത്തകൾ, വിവിധ പച്ചങ്കറികളുടെ വിത്തകൾ, വിവിധ ഔഷധ ചെടികളടെ വിത്തകൾ, വിവിധ കിഴങ്ങ് വർഗങ്ങളടെ വിത്തകളടെ പ്രകാശനവും

"വിത്ത് " സംസ്കാരത്തിന്റെയും, അതിജീവനത്തിന്റെയും മൂഖകണ്ണിയാണ് എന്ന ബോധ്യത്തിൽ നിന്നും, ഇവ സംരക്ഷിക്കേണ്ടതും, നിലനിർത്തേണ്ടതും നമ്മുടെ അതിജീവനത്തിന്റെ ആവശ്യമാണെന്ന തിരിച്ചറിവുമാണ് വിത്തത്സവം നടത്താൻ പ്രേരിപ്പിച്ചത്. തെറ്റായ കാർഷിക നയങ്ങൾ, നമ്മുടെ കാർഷിക ജൈവവൈവിധത്തെ അന്യമാക്കുകയും, കൃഷിയും വയലും നമുക്ക് നൽകിയ നന്മകൾ പാടെ തകർക്കുകയും

ചെയ്യ കാലഘട്ടത്തിലാണ് നാം ജീവിക്കുന്നത്. വയലിൽ കൃഷി നടക്കുമ്പോൾ നിശബ്ദമായി വിത്തുത്സവം നൽകിയ ധാർമിക സന്ദേശം. അവിടെ നടക്കുന്ന പ്രതിപ്രവർത്തനങ്ങൾ നാം അറിയണം. ഭൂഗർഭ ജലം അവിടെ സംരക്ഷിക്കുന്നു. ഒരു പരിസ്ഥിതി ആവാസചക്രം വഴി ജന്തുസസ്യകീട വ്യവസ്ഥയെ നിലനിർത്തുന്നു. ഈ ചക്രം നിന്നു പോയാൽ നമുക്കെങ്ങനെ ശുദ്ധവായു, ശുദ്ധവെള്ളം, ശുഖാഭക്ഷണം, കിട്ടം. "വിജ്ഞത്സവത്തിൽ "പങ്കെടുക്കുന്ന വയനാട്ടിലെ കർഷകൻ ചെറ്റവയൽ രാമൻ ചോദിക്കുന്നു.

അഞ്ചു തലമുറകളായി കാള്മപോന്ന പൈതൃക നെൽവിള്മുകളുടെ കാവലാണ് ചെറുവയൽ രാമൻ ചെറുവയൽ രാമൻ മലയാളത്തിന്റെ നിറസാന്നിധ്യമായപ്പോൾ ബംഗാളിലേയും ഒറീസ്സയിലെയും ചത്തീസ്ഗഡിലേയും, പഞ്ചാബിലേയും, ബീഹാറിലേയും, യുപിയിലെയും, കർണാടകയിലെയും, തമിഴ്നാട്ടിലെയും, കർഷക മൂപ്പന്മാർ

ബൈ വൈവീധ്യത്തുടെ കാര്യത്തിൽ ബാകത്തിനു തന്നെ ഇന്ത്യ മാതുകയാകുമ്പോൾ, അവ സംരക്ഷിക്കേണ്ടതിന്റെ ഉത്തരവാദിതം ഒരു രക്ഷകനെയും എൽപിക്കാതെ സന്ത്രം കടമായി കണ്ടാണ് കർഷകർ ഈ വിള്ളത്സവത്തിൽ പങ്കാളികളായത്. ഈ വിത്ത് പെതന്നാളിൽ നന്തയുടെ പ്രതീകമായ വിത്ത് കൈമാറ്റത്തിലൂടെ, അവർ കൂടുതൽ നന്മകൾ രൈമാറ്റം ചെയ്യപ്പെട്ട

പരമ്പരാഗത കാർഷിക വൈവിധ്യ സംരക്ഷണ മേഖലയിൽ പ്രവർത്തികുന്ന 'സഹജ സമ്ലദ്ധയും " അലയൻസ് ഫോർ സസ്റ്റേനബിൾ അഗ്രികൾച്ചറും (ആശയും) സംയുക്തമായി നടത്തിയ വിത്തുത്സവത്തിൽ ആയിരത്തോളം ആളുകൾ പങ്കെടുത്തു. വംശനാശം വന്ന കിഴങ്ങുകളടെ വൈവിധ്യമായ വയനാട്ടിലെ ഇടവക പഞ്ചായത്തിന്റെ സാന്നിധ്യം ശ്രദ്ധേയമായി. പ്രാദേശിക തലത്തിൽ

വിത്തുത്സവങ്ങളും, വിത്തു സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കുമായ, കർഷകരുടെ പങ്കാളിത്തത്തോടെ, ദേശീയ കൂട്ടായ്ക ഉണ്ടാക്കുമെന്ന് കാർഷിക നയവിദശ്ചൻ ദേബീന്ദ്ര ശർമയും, സഹജ സമൃദ്ധിയിലെ മുഖ്യ സംഘാടകൻ കൃഷ്ണപ്രസാദും "ലൈവ് വാർത്തയോട് പറഞ്ഞു. പ്രതീക്ഷകളുടെയും നന്മകളുടെയും ചുവടുവെയ്യുകൾ ഈ കാലത്തിന്റെ അനിവാര്യമാണെന്ന ബോധ്യമാണ്

സി ഡി സുനീഷ്

